

РЕЦЕНЗИЯ

На дисертационен труд, за присъждане на ОНС "доктор" на инж. Любомир Бойков
Бонев

Професионално направление: 5.7 „Архитектура, строителство и геодезия“, докторска програма „Технология и мениджмънт на строителството“

Тема на дисертацията: Изследване и диагностициране на организационно-управленски модел за обследване и саниране на едропанелни жилищни сгради

Научен ръководител: доц. д-р инж. Венцислав Стоянов

От доц. д-р инж. Ана Янакиева, Институт по механика, Българска академия на науките

Рецензията е изготвена съгласно Заповед № 500/24.08.2021 на Ректора на ВСУ „Л. Каравелов“ относно назначаване на рецензенти по докторска дисертация.

1. Кратки биографични данни

Инж. Любомир Бонев е роден на 08.09.1977

1.1. Образование

Инж. Бонев има средно-техническо образование със специалност „Строителен техник“ от Техникум по строителство и архитектура „Арх. Йордан Миланов“, гр. Перник. През 2014 получава бакалавърска степен по „Строително инженерство“ в ЕПУ, гр. Перник. През 2016 получава и бакалавърска степен „Строителство на сгради и съоръжения“ във ВСУ „Л. Каравелов“, гр. София, като пак там успешно става магистър по специалността „Технология и управление на строителството“. През 2018 е зачислен като докторант по докторска програма „Технология и мениджмънт на строителството“ във висшето строително училище.

1.2. Професионална кариера

От 1998 до 2008 работи в Отдел архитектура и устройство на територията в Община Перник, Специализирана администрация. От 2008 до 2017 е последователно Собственик и пълномощник в „М-контрол“ ЕООД с дейност Строителен надзор и Управител на „Стойкомплект-АБ“ ООД с дейност Проектиране, строителство и инженеринг. Народен представител в 44-то НС. От 2021 е Главен инженер строителство в „СТРОЙКОНСУЛТ“ ЕООД с дейност Проектиране, строителство и инженеринг. От април т.г. е Изпълнителен директор в „Индустриална и логистична зона“ ЕАД, гр. Перник.

2. Общи данни за Дисертационния труд

Представеният ми за рецензиране Дисертационен труд съдържа 209 страници и съдържание в осем раздела, в това число 11 Таблици и приложения и Библиография от 101 цитирани литературни източника.

Към Дисертационния труд са обявени 2 публикации, една от които е цитирана в българско издание.

3. Актуалност и значимост на труда

През последните години усилено се говори за саниране на панелните жилищни и промишлени сгради. Панелните сгради имат редица предимства пред монолитните, но са строени за определен експлоатационен период който за съжаление е към края си. Необходим е пълен цикъл от конструктивни и административни мерки за тяхното възстановяване. Темата за санирането на сградите, като цяло, се актуализира още повече след въвеждането на новите извиквания от европейската общност за енергийна ефективност на сградите. В ЕС се появиха множество директиви и програми с различни срокове намерили израз в различни постановления, наредби и др. с прилежащите им допълнения и изменения за всяка от страните членки. Тези документи, по мое лично мнение, бяха хаотично и общо написани, неотговарящи на спецификата на законодателството в отделните европейски страни. Всяка страна беше оставена да се оправя както може и голяма част не успяха да го направят, в това число и ние.

Обектът на изследване на предложеният ми за рецензиране труд разглежда процеса на саниране в периода 2005 – 2020 и по-специално организационно-управленските модели по който той се развивал, оценката на нашия и чужд опит с предложение за нов организационно-управленски модел за новия програмен период 2021-2027. Периодът не е избран случайно – през 2005 се появяват първите официални стратегически документи свързани със санирането, а през 2020 приключва първият програмен период на Националната програма за обновяване на жилищните сгради.

Не мисля, че има човек в България, дори без да е специалист в областта, който би подложил на съмнение актуалността и значимостта на такъв род изследвания.

4. Анализ на дисертационния труд по глави

Дисертационния труд започва с Анотация, където се засяга въпросът за неговата актуалност, обекта на изследването и работната хипотеза върху която той стъпва. Основната идея на дисертацията е Създаването на организационно-управленски модел за обследване и саниране на едропанелното жилищно строителство (ЕПЖС) у нас който да следва следните основни стъпки:

- Паспортизация на сградите с анализ на техническото им състояние и изготвяне на финансови модели за предприемане на конкретни действия за саниране.

- Създаване на комисия за анализ на данните от паспортизацията, който анализ да помогне за създаването на новата Национална стратегия за саниране.
- Нормативната база да се съобрази със съществуващи вече технологични ръководства, като е даден пример с ръководства на проф. д-р инж. Димитър Назърски неговия екип.
- Създаване на функционален модел, свързан с финансирането, собствеността и с кредитирането, който да отговаря на изискванията наложени от ЕС, т.е. да е аналогичен на заявения в директивите на ЕС модел на пътна карта.
- Създаване на регулативен модел, който отговаря на дългосрочната политика на ЕС по линия на енергийна ефективност, чрез предлагането на типови модели на саниране за постепенно технологично и енергийно надграждане до достигане, през 2050, до клас енергийна ефективност В или А.
- Създаване на Национална стратегия от типа „стъпка-по-стъпка“, заради спецификата в България по отношение на това, че панелните жилища са основно частна собственост и са налице ограничени възможности за съфинансиране от страна на собствениците, а в допълнение и остарелия и неподдържан сграден фонд във времето.

За осъществяването на тази идея, докторантът си е поставил следната цел: Анализ на наличните организационно-управленски модели в България до и след 2020. Оценка на силните и слабите моменти и предлагане на нов управленски модел от две части обединяващи гореизложените основни стъпки – Функционална (пътна карта) и Регулативна (дългосрочна) част.

За осъществяването пък на тази цел са формулирани следните задачи:

- Задачи в общотеоретичен план – теоретичен обзор на съществуващото знание за санирането на ЕПЖС; критичен анализ на чуждия опит; анализ на нормативните и стратегически документи към 2020;
- Задачи в методически и практико-приложен план – изграждане на методика за анализ на научни публикации, документи, одити, експертизи и препоръките в тях; медиен мониторинг за изясняване мерките и дейностите по санирането; с цел да се установи публичния образ на политиките, свързани със санирането.

Заклучение: Считам, че задачите отговарят на поставената цел и основната идея на дисертационния труд. Формулирани са с малко повече излишни думи по мое мнение, но това не намалява тяхната целесъобразност. В тази рецензия са преразказани накратко от мен,

В Първа глава „Увод“ са дадени дефиниции на основните термини, базисните понятия които се ползват в разработката и в процеса на изследването. Обяснено е подробно какво се има предвид в понятията „Организационно-управленски модел“, „Обследване на сградата“, „Саниране“ и разликите в тази терминология въз основа на намереното в различните видове документи, директиви, закони, наредби и т.н. Обяснени са всички въпроси и термини относно финансирането.

Заклучение: Високо оценявам тази глава от дисертацията. От прочетеното става ясно, че докторантът познава отлично не само терминологията, но и цялата документация – българска и европейска по въпроса за саниране, начини на финансиране, енергийна ефективност в допълнение е запознат и с научната литература по темата. Приложената литература, сама по себе си представлява принос със своя набор от документация за санирането и в бъдеще всеки който иска да се опита бързо да се ориентира в това море от документи и термини може да я ползва.

Във втора глава е дадена цялата история на „Строителството на ЕПЖС в България“. Показана е Нормативната база и номенклатура за ЕПЖС. Изброени са видовете строителни системи по области в България. Формулирани са проблемите на санирането свързани със собствеността, физическите и технически обстоятелства. Отчетено е Физическото остаряване на ЕПЖС въз основа на Доклади от прегледи и анализи направени официално с Министерството на регионалното развитие и благоустройство и от оценка на жилищния сектор изготвена от Световната банка. Включени са и отделни констатации направени от специалисти от НИСИ в по-далечно минало и такива направени в близките години, резултатите от които могат да бъдат намерени в приложената научна библиография. Отчетено е и Моралното остаряване на ЕПЖС, което е свързано например с енергийната криза. Ако потреблението на енергия (в миналото) за постигане на топлинен комфорт при ЕПЖС е било около 250 кВтчаса/м²/год, то новите европейски изисквания са вече около и по-ниски от 40 кВтчаса/м²/год. Обърнато е внимание и на образа, цветовите решения на тези сгради като част от градското пространство, на междублоковите пространства в жилищните комплекси с ЕПЖС.

Заклучение: Главата има обзорен характер.

Трета глава озаглавена „Обследване и проекти за саниране на ЕПЖС“ касае Конструктивното обследване и Обследване за енергийна ефективност. Разгледани са типовете обследване и по-специално какво е заложено като резултат от тях в документите до 2005, като се отчита, че това изследване е старо и се правят основни критични забележки в съществуващата Наредба за техническите паспорти на строежите.

Заклучение: Главата има обзорен характер, като са направени и изводи свързани с нуждата от намиране на устойчив организационно-управленски модел, който да включва по-обстойно конструктивно обследване и СМР, за да се отговори на новите изисквания за енергийна ефективност, а преди да бъдат изпълнени базовите мерки по СМР, следва да се извърши паспортизация на голяма част от жилищния фонд, а не само на 5% от него.

Във Глава 4 е направен „Сравнителен анализ на документите на ЕС, които определят политиките за саниране на страните членки и оценка на обективната ситуация в България“. Това е основна глава в дисертационния труд посветена, на оценка на Организационно-управленският модел в България до 2020, като се твърди, че се основава на технически обследвания, които не съответстват на реалното конструктивно състояние към 2020, а самият процес на саниране през последните 5 години е осъществен (със проблеми както в структурата, така и в организацията) стихийно, като

се е търсил функционален минимум, за да се отговори на изискванията на ЕС и само и единствено благодарение на безвъзмездното финансиране.

Извършен е подробен сравнителен анализ между Директива (ЕС) 2018/844 и промените в Закона за енергийната ефективност. Наред с анализа се правят редица критични бележки по основни параграфи в Закона. Коментирани са добри практики и спецификата на контекста в България, като например, че 97,5% от сградите са частна собственост, че панелните блокове построени през 70-те – 80-те години са 40% от жилищния фонд в страната и около 95% от жилищните сгради в България нямат „Технически паспорт“ и въпреки, че България е в сеизмичен регион не е направено цялостно проучване на сеизмичната уязвимост на сградите или накратко, към момента изследванията не са достатъчни за да бъдат основа за създаването на новата Национална програма за обновяване на жилищата.

Предложеният организационно-управленски модел насочен специално към ЕПЖС е представен на стр. 100 и 101 от труда и включва: (1) Ново национално преброяване, което ще даде данни за бедността, собствеността и кредитирането все ключови проблеми свързани със санирането; (2) Специална стратегия за ЕПЖС, където проблемът с етажната собственост е характерен; (3) Нови статистически данни за количеството бедни семейства; (4) Изготвяне на подходящи типови проекти с включен, от една страна, краткосрочен функционален модел в периода 2022-2030, а от друга регулативен дългосрочен модел за допълнителни действия свързани с подобряване на енергийната ефективност на сградите към 2050, който модел да следва целите на ЕС за доближаване до клас на енергийна ефективност В или А; (4) Провеждане на обществени консултации отнасящи до начините на финансиране за дългосрочните механизми на саниране. Видовете консултации са разписани подробно на стр. 102.

Заклучение: по мое мнение сравнителния анализ е извършен коректно, а предложеният модел, ако бъде приет, би дал добри резултати.

Петата глава е посветена на „Сравнителен анализ на организационно – управленските модели“, също ключова глава в дисертацията. Сравнението е между разработвания понастоящем и тези модели които са били приложени до 2020. Отделено е внимание на Децентрализацията, т.е. моделът за саниране да не се разглежда самостоятелно, а да е част от общата рамка на националната политика. Главата се отнася за финансовия аспект на модела на организация. Докторантът застава зад тезата, че успешният модел е така нареченият „стъпка по стъпка“ или с други думи първоначално държавата подкрепя старта на масовото саниране с голям процент на субсидията, а в последствие за изпълнението на дългосрочните цели и повишаване на енергийния клас на сградите до клас А да се прилага по-малка държавна субсидия, като се намерят и други източници на финансиране. Възможните други източници на финансиране също са описани в дисертацията, както и различните финансови схеми в проценти. Предложени са и различни алтернативи на това предложение. Правят се редица препоръки съобразени с европейски изисквания, програми и добри практики.

Заклучение: Смятам че предложенията които са правят като новост в дисертацията са уместни и полезни. Добро впечатление прави, че са описани всички познати

финансови инструменти във връзка с дългосрочното финансиране - от обикновения гражданин обитател на жилището, през национални фондове, програми, алианси до европейски такива.

Следват Глави 6, 7 и 8 които са „Изводи и заключения, „Приложение с таблици и графики“, „Библиография“.

5. Оценка на приносите

Докторантът инж. Бонев има претенции за осем приноса разделени в две направления: (1) В общо теоретичен план и (2) Методически приноси в приложен план. Приемам ги изцяло.

6. Оценка на автореферата

Авторефератът в голяма степен отразява основните резултати описани и в дисертацията.

7. Критични бележки и общо заключение

Темата на дисертацията е актуална, като е извършено сериозно изследване относно организационно – управленските модели за обследване и саниране на ЕПЖС. Самата Дисертация не е написана като научен труд, а по скоро като доклад и създава трудности при четеното и разбирането. Има много излишни думи и смислови повторения на цели параграфи. Това не омаловажава труда и считам, че предложенията които се правят имат иновативен характер и са приложими. Литературният обзор, който макар и не отделен в отделна глава от дисертацията, а пръснат по всички глави е впечатляващ и показва дълбоко познаване на тематиката. Към дисертацията са обявени две публикации, едната от които е студия. Намерих и едно цитиране.

Предложеният ми за рецензиране труд отговаря на минималните изисквания за присъждане на научна и образователна степен „доктор“ (според закона, по който се оценява) и давам положителна оценка за работата на инж. Любомир Бойков Бонев. Предлагам на Уважаемото Жури да му бъде присъдена ОНС „доктор“ в Професионално направление: 5.7 „Архитектура, строителство и геодезия“, докторска програма „Технология и мениджмънт на строителството“

20.09.2021

/доц/ д-р инж. А. Янакиева/

РЕЦЕНЗИЯ

На дисертационен труд, за присъждане на ОНС "доктор" на инж. Любомир Бойков Бонев

Професионално направление: 5.7 „Архитектура, строителство и геодезия“, докторска програма „Технология и мениджмънт на строителството“

Тема на дисертацията: Изследване и диагностициране на организационно-управленски модел за обследване и саниране на едропанелни жилищни сгради

Научен ръководител: доц. д-р инж. Венцислав Стоянов

От доц. д-р инж. Ана Янакиева, Институт по механика, Българска академия на науките

Рецензията е изготвена съгласно Заповед № 500/24.08.2021 на Ректора на ВСУ „Л. Каравелов“ относно назначаване на рецензенти по докторска дисертация.

1. Кратки биографични данни

Инж. Любомир Бонев е роден на 08.09.1977

1.1. Образование

Инж. Бонев има средно-техническо образование със специалност „Строителен техник“ от Техникум по строителство и архитектура „Арх. Йордан Миланов“, гр. Перник. През 2014 получава бакалавърска степен по „Строително инженерство“ в ЕПУ, гр. Перник. През 2016 получава и бакалавърска степен „Строителство на сгради и съоръжения“ във ВСУ „Л. Каравелов“, гр. София, като пак там успешно става магистър по специалността „Технология и управление на строителството“. През 2018 е зачислен като докторант по докторска програма „Технология и мениджмънт на строителството“ във висшето строително училище.

1.2. Професионална кариера

От 1998 до 2008 работи в Отдел архитектура и устройство на територията в Община Перник, Специализирана администрация. От 2008 до 2017 е последователно Собственик и пълномощник в „М-контрол“ ЕООД с дейност Строителен надзор и Управител на „Стойкомплект-АБ“ ООД с дейност Проектиране, строителство и инженеринг. Народен представител в 44-то НС. От 2021 е Главен инженер строителство в „СТРОЙКОНСУЛТ“ ЕООД с дейност Проектиране, строителство и инженеринг. От април т.г. е Изпълнителен директор в „Индустриална и логистична зона“ ЕАД, гр. Перник.

2. Общи данни за Дисертационния труд

Представеният ми за рецензиране Дисертационен труд съдържа 209 страници и съдържание в осем раздела, в това число 11 Таблици и приложения и Библиография от 101 цитирани литературни източника.

Към Дисертационния труд са обявени 2 публикации, една от които е цитирана в българско издание.

3. Актуалност и значимост на труда

През последните години усилено се говори за саниране на панелните жилищни и промишлени сгради. Панелните сгради имат редица предимства пред монолитните, но са строени за определен експлоатационен период който за съжаление е към края си. Необходим е пълен цикъл от конструктивни и административни мерки за тяхното възстановяване. Темата за санирането на сградите, като цяло, се актуализира още повече след въвеждането на новите извиквания от европейската общност за енергийна ефективност на сградите. В ЕС се появило множество директиви и програми с различни срокове намерили израз в различни постановления, наредби и др. с прилежащите им допълнения и изменения за всяка от страните членки. Тези документи, по мое лично мнение, бяха хаотично и общо написани, неотговарящи на спецификата на законодателството в отделните европейски страни. Всяка страна беше оставена да се оправя както може и голяма част не успяха да го направят, в това число и ние.

Обектът на изследване на предложеният ми за рецензиране труд разглежда процеса на саниране в периода 2005 – 2020 и по-специално организационно-управленските модели по който той се развивал, оценката на нашия и чужд опит с предложение за нов организационно-управленски модел за новия програмен период 2021-2027. Периодът не е избран случайно – през 2005 се появяват първите официални стратегически документи свързани със санирането, а през 2020 приключва първият програмен период на Националната програма за обновяване на жилищните сгради.

Не мисля, че има човек в България, дори без да е специалист в областта, който би подложил на съмнение актуалността и значимостта на такъв род изследвания.

4. Анализ на дисертационния труд по глави

Дисертационния труд започва с Анотация, където се засяга въпросът за неговата актуалност, обекта на изследването и работната хипотеза върху която той стъпва. Основната идея на дисертацията е Създаването на организационно-управленски модел за обследване и саниране на едропанелното жилищно строителство (ЕПЖС) у нас който да следва следните основни стъпки:

- Паспортизация на сградите с анализ на техническото им състояние и изготвяне на финансови модели за предприемане на конкретни действия за саниране.

- Създаване на комисия за анализ на данните от паспортизацията, който анализ да помогне за създаването на новата Национална стратегия за саниране.
- Нормативната база да се съобрази със съществуващи вече технологични ръководства, като е даден пример с ръководства на проф. д-р инж. Димитър Назърски неговия екип.
- Създаване на функционален модел, свързан с финансирането, собствеността и с кредитирането, който да отговаря на изискванията наложени от ЕС, т.е. да е аналогичен на заявления в директивите на ЕС модел на пътна карта.
- Създаване на регулативен модел, който отговаря на дългосрочната политика на ЕС по линия на енергийна ефективност, чрез предлагането на типови модели на саниране за постепенно технологично и енергийно надграждане до достигане, през 2050, до клас енергийна ефективност В или А.
- Създаване на Национална стратегия от типа „стъпка-по-стъпка“, заради спецификата в България по отношение на това, че панелните жилища са основно частна собственост и са налице ограничени възможности за съфинансиране от страна на собствениците, а в допълнение и остарелия и неподдържан сграден фонд във времето.

За осъществяването на тази идея, докторантът си е поставил следната цел: Анализ на наличните организационно-управленски модели в България до и след 2020. Оценка на силните и слабите моменти и предлагане на нов управленски модел от две части обединяващи гореизложените основни стъпки – Функционална (пътна карта) и Регулативна (дългосрочна) част.

За осъществяването пък на тази цел са формулирани следните задачи:

- Задачи в общотеоретичен план – теоретичен обзор на съществуващото знание за санирането на ЕПЖС; критичен анализ на чуждия опит; анализ на нормативните и стратегически документи към 2020;
- Задачи в методически и практико-приложен план – изграждане на методика за анализ на научни публикации, документи, одити, експертизи и препоръките в тях; медиен мониторинг за изясняване мерките и дейностите по санирането; с цел да се установи публичния образ на политиките, свързани със санирането.

Заклучение: Считам, че задачите отговарят на поставената цел и основната идея на дисертационния труд. Формулирани са с малко повече излишни думи по мое мнение, но това не намалява тяхната целесъобразност. В тази рецензия са преразказани накратко от мен.

В Първа глава „Увод“ са дадени дефиниции на основните термини, базисните понятия които се ползват в разработката и в процеса на изследването. Обяснено е подробно какво се има предвид в понятията „Организационно-управленски модел“, „Обследване на сградата“, „Саниране“ и разликите в тази терминология въз основа на намереното в различните видове документи, директиви, закони, наредби и т.н. Обяснени са всички въпроси и термини относно финансирането.

Заклучение: Високо оценявам тази глава от дисертацията. От прочетеното става ясно, че докторантът познава отлично не само терминологията, но и цялата документация – българска и европейска по въпроса за саниране, начини на финансиране, енергийна ефективност в допълнение е запознат и с научната литература по темата. Приложената литература, сама по себе си представлява принос със своя набор от документация за санирането и в бъдеще всеки който иска да се опита бързо да се ориентира в това море от документи и термини може да я ползва.

Във втора глава е дадена цялата история на „Строителството на ЕПЖС в България“. Показана е Нормативната база и номенклатура за ЕПЖС. Изброени са видовете строителни системи по области в България. Формулирани са проблемите на санирането свързани със собствеността, физическите и технически обстоятелства. Отчетено е Физическото остаряване на ЕПЖС въз основа на Доклади от прегледи и анализи направени официално с Министерството на регионалното развитие и благоустройство и от оценка на жилищния сектор изготвена от Световната банка. Включени са и отделни констатации направени от специалисти от НИСИ в по-далечно минало и такива направени в близките години, резултатите от които могат да бъдат намерени в приложената научна библиография. Отчетено е и Моралното остаряване на ЕПЖС, което е свързано например с енергийната криза. Ако потреблението на енергия (в миналото) за постигане на топлинен комфорт при ЕПЖС е било около 250 кВтчаса/м²/год, то новите европейски изисквания са вече около и по-ниски от 40 кВтчаса/м²/год. Обърнато е внимание и на образа, цветовите решения на тези сгради като част от градското пространство, на междублоковите пространства в жилищните комплекси с ЕПЖС.

Заклучение: Главата има обзорен характер.

Трета глава озаглавена „Обследване и проекти за саниране на ЕПЖС“ касае Конструктивното обследване и Обследване за енергийна ефективност. Разгледани са типовете обследване и по-специално какво е заложено като резултат от тях в документите до 2005, като се отчита, че това изследване е старо и се правят основни критични забележки в съществуващата Наредба за техническите паспорти на строежите.

Заклучение: Главата има обзорен характер, като са направени и изводи свързани с нуждата от намиране на устойчив организационно-управленски модел, който да включва по-обстойно конструктивно обследване и СМР, за да се отговори на новите изисквания за енергийна ефективност, а преди да бъдат изпълнени базовите мерки по СМР, следва да се извърши паспортизация на голяма част от жилищния фонд, а не само на 5% от него.

Във Глава 4 е направен „Сравнителен анализ на документите на ЕС, които определят политиките за саниране на страните членки и оценка на обективната ситуация в България“. Това е основна глава в дисертационния труд посветена, на оценка на Организационно-управленският модел в България до 2020, като се твърди, че се основава на технически обследвания, които не съответстват на реалното конструктивно състояние към 2020, а самият процес на саниране през последните 5 години е осъществен (със проблеми както в структурата, така и в организацията) стихийно, като

се е търсил функционален минимум, за да се отговори на изискванията на ЕС и само и единствено благодарение на безвъзмездното финансиране.

Извършен е подробен сравнителен анализ между Директива (ЕС) 2018/844 и промените в Закона за енергийната ефективност. Наред с анализа се правят редица критични бележки по основни параграфи в Закона. Коментирани са добри практики и спецификата на контекста в България, като например, че 97,5% от сградите са частна собственост, че панелните блокове построени през 70-те – 80-те години са 40% от жилищния фонд в страната и около 95% от жилищните сгради в България нямат „Технически паспорт“ и въпреки, че България е в сеизмичен регион не е направено цялостно проучване на сеизмичната уязвимост на сградите или накратко, към момента изследванията не са достатъчни за да бъдат основа за създаването на новата Национална програма за обновяване на жилищата.

Предложеният организационно-управленски модел насочен специално към ЕПЖС е представен на стр. 100 и 101 от труда и включва: (1) Ново национално преброяване, което ще даде данни за бедността, собствеността и кредитирането все ключови проблеми свързани със санирането; (2) Специална стратегия за ЕПЖС, където проблемът с етажната собственост е характерен; (3) Нови статистически данни за количеството бедни семейства; (4) Изготвяне на подходящи типови проекти с включен, от една страна, краткосрочен функционален модел в периода 2022-2030, а от друга регулативен дългосрочен модел за допълнителни действия свързани с подобряване на енергийната ефективност на сградите към 2050, който модел да следва целите на ЕС за доближаване до клас на енергийна ефективност В или А; (4) Провеждане на обществени консултации отнасящи до начините на финансиране за дългосрочните механизми на саниране. Видовете консултации са разписани подробно на стр. 102.

Заклучение: по мое мнение сравнителния анализ е извършен коректно, а предложеният модел, ако бъде приет, би дал добри резултати.

Пета глава е посветена на „Сравнителен анализ на организационно – управленските модели“, също ключова глава в дисертацията. Сравнението е между разработвания понастоящем и тези модели които са били приложени до 2020. Отделено е внимание на Децентрализацията, т.е. моделът за саниране да не се разглежда самостоятелно, а да е част от общата рамка на националната политика. Главата се отнася за финансовия аспект на модела на организация. Докторантът застава зад тезата, че успешният модел е така нареченият „стъпка по стъпка“ или с други думи първоначално държавата подкрепя старта на масовото саниране с голям процент на субсидията, а в следствие за изпълнението на дългосрочните цели и повишаване на енергийния клас на сградите до клас А да се прилага по-малка държавна субсидия, като се намерят и други източници на финансиране. Възможните други източници на финансиране също са описани в дисертацията, както и различните финансови схеми в проценти. Предложени са и различни алтернативи на това предложение. Правят се редица препоръки съобразени с европейски изисквания, програми и добри практики.

Заклучение: Смятам че предложенията които са правят като новост в дисертацията са уместни и полезни. Добро впечатление прави, че са описани всички познати

финансови инструменти във връзка с дългосрочното финансиране - от обикновения гражданин обитател на жилището, през национални фондове, програми, алианси до европейски такива.

Следват Глави 6, 7 и 8 които са „Изводи и заключения, „Приложение с таблици и графики“, „Библиография“.

5. Оценка на приносите

Докторантът инж. Бонев има претенции за осем приноса разделени в две направления: (1) В общо теоретичен план и (2) Методически приноси в приложен план. Приемам ги изцяло.

6. Оценка на автореферата

Авторефератът в голяма степен отразява основните резултати описани и в дисертацията.

7. Критични бележки и общо заключение

Темата на дисертацията е актуална, като е извършено сериозно изследване относно организационно – управленските модели за обследване и саниране на ЕПЖС. Самата Дисертация не е написана като научен труд, а по скоро като доклад и създава трудности при четеното и разбирането. Има много излишни думи и смислови повторения на цели параграфи. Това не омаловажава труда и считам, че предложенията които се правят имат иновативен характер и са приложими. Литературният обзор, който макар и не отделен в отделна глава от дисертацията, а пръснат по всички глави е впечатляващ и показва дълбоко познаване на тематиката. Към дисертацията са обявени две публикации, едната от които е студия. Намерих и едно цитиране.

Предложеният ми за рецензиране труд отговаря на минималните изисквания за присъждане на научна и образователна степен „доктор“ (според закона, по който се оценява) и давам положителна оценка за работата на инж. Любомир Бойков Бонев. Предлагам на Уважаемото Жюри да му бъде присъдена ОНС „доктор“ в Професионално направление: 5.7 „Архитектура, строителство и геодезия“, докторска програма „Технология и мениджмънт на строителството“

20.09.2021

/доц. д-р инж. А. Янакиева/